

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Ny lag om företagshemligheter (SOU 2017:45)

Helsingborgs tingsrätt har anmodats att yttra sig över rubricerat betänkande och får med anledning av detta framföra följande synpunkter på förslagen.

Allmänt

Tingsrätten avstyrker att den föreslagna tvåårsregeln i 5 § andra stycket i förslaget till lag om företagshemligheter avseende straffrättsligt ansvar som gäller efter det att en anställning eller ett uppdrag avslutats genomförs. Vidare avstyrks de föreslagna ändringarna i OSL. Tingsrätten har även i övrigt vissa kritiska synpunkter på lagförslagen och efterlyser klarlägganden i vissa delar.

Yttrande över lagförslagen

Förslaget till lag (2018:0000) om företagshemligheter

1 §

Det är viktigt att definitionen av företagshemligheter blir så tydlig och klar som möjligt både av legalitetsskäl och då den har stor betydelse för hela regleringen, såväl straffrättsligt som civilrättsligt. Som en följd av detta anser tingsrätten att det uttryckligen i lagtext, precis som i direktivet, ska anges att en företagshemlighet ska ha ett kommersiellt värde.

I den fortsatta beredningen måste enligt tingsrättens mening också närmare belysas och problematiseras den gränsdragningsproblematik som föreligger beträffande vad som ska innefattas i det undantag som anges i *tredje stycket sista meningen* gällande de erfarenheter och färdigheter som en arbetstagare erhållit vid "normal yrkesutövning".

4-6 §§

Allmänt om straffskalorna

Tingsrätten vill allmänt anmärka att de föreslagna straffskalorna i 4-6§ ter sig något vida. Det kan även noteras att straffskalan för brott av normalgraden och grovt brott överlappar varandra i betydande utsträckning, vilket lagstiftaren under senare år försökt undvika.

5 §

Tingsrätten anser att inskränkningen avseende *försvarliga fall* är alltför oklar. I författningskommentaren har angetts att en gärning kan vara försvarlig om röjandet eller utnyttjandet var nödvändig för nyhetsförmedling, forskning eller opinionsbildning. När det gäller just forskning kan här finnas en motsättning med 1§ där forskning i vissa fall kan anses utgöra en företagshemlighet. Gällande opinionsbildning och nyhetsförmedling är det något oklart vad som avses härmed. I vart fall vore det önskvärt att det i klarläggande syfte uttryckligen i lagtexten görs en exemplifierande uppräknings avseende några omständigheter som gör en gärning försvarlig enligt paragrafen. Därigenom sätts en måttstock som rättstillämparen kan förhålla sig till.

Tingsrätten anser vidare att det är tveksamt att uppställa den nu föreslagna tvåårsgränsen för straffrättsligt ansvar efter det att anställningen/uppdraget avslutades. Detta kan förväntas få betydande inlåsnings effekter på arbetsmarknaden och det kan ifrågasättas att det finns ett behov av en sådan vidsträckt straffrättsligt ansvar med tanke på den befintliga civilrättsliga regleringen. Tingsrätten avstyrker därför att förslaget i den delen läggs till grund för lagstiftning.

8 §

Tingsrätten anser att rubriken *Skadestånd på grund av brott* är missvisande då paragrafen även omfattar oaktsamma gärningar som inte är brottsliga.

9 §

Tingsrätten har inga invändningar mot förslaget som sådant. Det finns dock en viss diskrepans mellan lagförslaget i denna del och hur begreppet *affärsförbindelse* i tidigare förarbeten har definierats. Av tidigare förarbeten framgår bl.a. följande (se prop. 1987/88:155 s. 42). ”Att det skall vara fråga om en affärsförbindelse innebär i praktiken att mottagaren av företagshemligheten måste vara en näringsidkare eller någon som är anställd hos en näringsidkare.” Den tidigare definitionen av affärsförbindelse blir inte heltäckande när företagshemligheter, enligt förslaget, också kan avse information hos t.ex. en icke-kommersiell forskningsinstitution, så länge informationen har ett potentiellt kommersiellt värde. Definitionen av begreppet *affärsförbindelse* i 9 § måste därför förtydligas.

11 §

Även om det möjligen kan anses följa av direktivets reglering i artikel 4.4 anser tingsrätten att det allvarligt bör övervägas om skadeståndsskyldigheten måste vara så vidsträckt att den även omfattar den som *borde insett* att en företagshemlighet angripits av någon annan, även om denne var i god tro. Det klandervärda måste rimligen vara att med vetskap (uppsåt) om det olovliga angreppet anskaffa eller utnyttja företagshemligheten. Den som i ett bakre led endast har varit oaktsam och inte ens faktiskt misstänkt, men väl *borde (vår kurs.)* ha misstänkt, att det rörde sig om en företagshemlighet som har angripits av någon annan bör normalt inte drabbas av ersättningsskyldighet. I vart fall bör i så fall krävas grov oaktsamhet.

12§

Tingsrätten ifrågasätter användandet av formuleringen *en domstols beslut* i paragrafens första stycke. Av författningskommentaren framgår att detta även avser beslut av mer informell karaktär. Tingsrätten föreslår därför att stycket omformuleras på följande sätt: ”...som han eller hon i egenskap av part eller partsrepresentant har fått del av *i ett förfarande i domstol*.” Därigenom omfattar definitionen även sådan muntlig information som parten eller representanten fått del av vid domstolsförhandling inom stängda dörrar utan att s.k. yppandeförbud enligt 5 kap. 4 § RB beslutats.

23 §

Tingsrätten har inga invändningar mot förslaget. Det kan dock ifrågasättas om det som anges i andra stycket behövs eftersom det redan följer av lag (1985:206) om viten.

Förslaget till ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400, OSL)

Tingsrätten avstyrker förslagen i dess helhet. Tingsrätten har framförallt kritiska synpunkter på de föreslagna ändringarna i 36 kap. 2 § OSL. Dessa synpunkter får också direkta konsekvenser för de övriga föreslagna ändringarna i OSL.

Absolut sekretess utan skaderekvisit bör reserveras för de fåtal fall då sådan utformning av sekretesskyddet verkligen är nödvändig, detta inte minst i domstolarnas rättskipning där insynsintresset väger särskilt tungt. Utredningen har hänvisat till att ett skaderekvisit i praktiken i stället följer av definitionen av företagshemlighet i lagen om företagshemligheter och att det därför kan tas bort i OSL. Tingsrätten avstyrker en sådan ordning som bryter mot den vedertagna systematiken i OSL, vilken bör upprätthållas. Tingsrätten förordar alltså att ett skaderekvisit behålls, men att dess utformning övervägs ytterligare i den fortsatta beredningen.

Tingsrätten är vidare inte övertygad om att tillämpningen skulle bli enklare eller mer förutsebar genom den föreslagna förändringen. Skyddsvärda företags-

hemligheter kan förekomma hos båda domstolsslagen i olika slags mål och sammanhang, inte bara i den typ av mål som utredningens arbete kretsat kring. Att i dessa andra slags sammanhang ha definitionen av företagshemlighet att förhålla sig till i stället för den nuvarande beskrivningen i 36 kap. 2 § OSL av sekretessens föremål och kvalificerade skaderekvisit torde kunna bli komplicerat, inte minst beträffande arkiverat material.

Lydelsen *uppgift om en myndighets eller en enskilds affärs- eller driftförhållanden* i nuvarande 36 kap. 2 § OSL innebär en begreppsanvändning (affärs- och/eller driftförhållanden) som återkommer i en stor mängd bestämmelser i OSL. För att paragrafen ska täcka in det som åsyftas med företagshemligheter samtidigt som en enhetlig begreppsapparat vidmakthålls borde det vara en möjlig alternativ lösning att göra ett tillägg i lagtexten som går ut på att samma skydd ska gälla för sådan information hos icke-kommersiella forskningsinstitutioner som omfattas av den nya regleringen.

Tingsrätten ifrågasätter vidare starkt förslaget att införa en huvudregel om tidsobegränsad sekretess för uppgifter i allmänna handlingar. En sådan bestämmelse är främmande för svensk rätt och skulle, särskilt med tanke på att sekretessen föreslås vara absolut, innebära att de allmänna handlingarna aldrig blir tillgängliga för medborgarnas insyn.

Utredningen har vidare föreslagit att sekretessen upphör om uppgiften enligt ett avgörande som fått laga kraft inte anses utgöra företagshemlighet. Genom denna reglering uppkommer framförallt två problem. Det är svårt att se att det kommer att finnas fall där en domstol i själva slutet av en dom eller ett beslut fastställer om en uppgift utgör en företagshemlighet eller inte. Ett sådant ställningstagande kommer oftast endast att framgå av avgörandets skäl och alltså inte av själva slutet. Om det i och för sig skulle finnas något sådant enskilda avgörande där det framgår av slutet kan det ändå antas bli svårt för enskilda myndigheter som ska tillämpa bestämmelsen att få information om huruvida det finns ett sådant lagakraftvunnet avgörande. Det framgår inte heller närmare vad för slags lagakraftvunnet avgörande som avses. Omfattas vilken som helst domstols eller myndighets beslut? I den fortsatta beredningen

måste närmare belysas hur detta problem ska lösas på ett sätt som fungerar i praktiken.

I yttrandet har deltagit chefsrådmännen Stefan Reimer (ordförande) och Nicklas Söderberg, rådmannen Anna Tansjö, tingsfiskalen Hannah Nilsson samt tingsnotarierna Jenny Månsson (referent) och Ida Sköld (referent).

Stefan Reimer

Jenny Månsson

Ida Sköld